

Resolució de 29 de setembre de 2021, de la directora general d'Inclusió Educativa, per la qual s'estableix el protocol d'actuació davant situacions d'absentisme escolar en els centres sostinguts amb fons públics de la Comunitat Valenciana que imparteixen ensenyaments obligatoris i Formació Professional Bàsica

L'escolarització obligatòria, la participació de l'alumnat en els centres educatius i l'assoliment dels aprenentatges és un dret irrenunciable i una de les bases necessàries per a assolir la igualtat d'oportunitats i la inclusió social i escolar. Per altra banda, l'absentisme escolar és un problema social que deriva de diferents factors, que requereixen respostes integrals dins del marc de la institució escolar i fora d'aquesta.

Aquesta premissa queda recollida en la Convenció sobre els Drets de l'Infant, adoptada per l'Assemblea General de les Nacions Unides, el 20 de novembre de 1989, que estableix, en l'article 28, que els estats membres reconeixen el dret de l'infant a l'educació i han d'efectuar actuacions que en garantisquen l'assistència. Així mateix, els insta a adoptar mesures per a assegurar l'assistència regular a l'escola i a reduir l'abandonament escolar.

La Llei 26/2015, de 28 de juliol, de modificació del sistema de protecció a la infància i l'adolescència, defineix l'absentisme, en l'article 1r, apartat 11, com "l'absència d'escolarització o falta d'assistència reiterada i no justificada adequadament al centre educatiu i la permissivitat continuada o la inducció a l'absentisme escolar durant les etapes d'escolarització obligatòria". Aquesta absència d'escolarització s'entén com una situació de desemparament.

La Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i l'adolescència, estableix, en l'article 43, les responsabilitats de la Generalitat per garantir l'exercici ple del dret a l'educació, promoure la participació activa de l'alumnat en la vida escolar i crear canals de participació accessibles que en faciliten la intervenció en els processos democràtics d'adopció de decisions.

L'article 49 determina que les persones progenitores o representants legals de menors d'edat són les responsables de la criança i formació de xiquets, xiquetes i adolescents i tenen el deure de vetlar perquè aquests cursen de manera real i efectiva els nivells obligatoris d'ensenyament, i de garantir-ne l'assistència a classe. I també, que la Generalitat ha de coordinar i emprendre les accions necessàries per al compliment de l'escolaritat obligatòria, i evitar l'absentisme i l'abandonament escolar.

Per això, insta la conselleria competent en matèria d'educació a promoure la participació de les administracions locals amb l'elaboració d'un pla marc contra la no-escolarització, l'absentisme i l'abandó escolar, a través dels Consells Escolars Municipals, on es fomentarà la creació de comissions de prevenció, seguiment i control de l'absentisme i l'abandó escolar, i la presència de professionals dels departaments competents en matèria de serveis socials, salut mental, infància, joventut i educació.

La Llei 7/1985, de 2 d'abril, reguladora de bases de règim local, en l'article 25.2.n), modificada per la Llei 27/2013, de 27 de desembre, de racionalització i sostenibilitat de l'Administració local en l'article 8.n), i la Llei 8/2010, de 23 de juny, de la Generalitat, de règim local de la Comunitat Valenciana, en l'article 33.3 o), estableixen que els municipis valencians tenen competències pròpies en diverses matèries, entre les quals es troba "participar en la vigilància del compliment de l'escolaritat obligatòria". L'article 4.1.f) de la Llei 7/1985, de 2 d'abril, reconeix a les administracions públiques de caràcter territorial la potestat sancionadora, entre d'altres. L'esmentada potestat ve regulada en el capítol III del títol preliminar de la Llei 40/2015, d'1 d'octubre, de règim jurídic del sector públic.

L'article 52 de la Llei 3/2019, de 18 de febrer, de la Generalitat, de serveis socials inclusius de la Comunitat Valenciana, estableix la necessària coordinació, col·laboració i cooperació entre el sistema públic de serveis socials i el sistema educatiu valencià, i que les conselleries competents en matèria d'educació i serveis socials han de desenvolupar protocols de col·laboració i coordinació per assegurar una educació inclusiva, per a millorar l'eficiència en la intervenció socioeducativa dirigida a la infància, l'adolescència, les famílies o unitats de convivència, i l'abordatge de totes les situacions de vulnerabilitat

que afecten ambdós sistemes. Així mateix, determina, en l'apartat 4, que el Consell Escolar Municipal inclourà, entre les persones que el conformen, una persona designada per la corporació municipal, que tindrà veu i vot i que representarà els serveis socials municipals.

L'article 171 de la Llei 26/2018, de 21 de desembre, de la Generalitat, de drets i garanties de la infància i adolescència, permet a la Generalitat i les entitats locals establir instruments jurídics de col·laboració entre si i amb altres administracions per a l'exercici de les competències que els atribueix aquesta llei, en temes d'absentisme escolar. En el Capítol II, article 186, es tipifiquen les infraccions administratives en matèria de protecció dels drets de la infància i l'adolescència i es classifiquen en lleus, greus i molt greus. Constituirà una infracció administrativa quan les persones progenitores o les representants legals permeten una inassistència reiterada que, d'acord amb la normativa reglamentària, constitueix absentisme escolar. Aquestes persones tenen el deure de vetllar perquè un xiquet, una xiqueta o un adolescent a càrrec seu, curse de manera real i efectiva l'ensenyament obligatori.

El Decret 135/2014, de 8 d'agost, del Consell, pel qual es regulen els cicles formatius de Formació Professional Bàsica en l'àmbit de la Comunitat Valenciana, estableix en l'article 5, de garanties de l'escolarització, punt 4, que la direcció del centre, la comissió municipal d'escolarització i la Inspecció d'Educació vetllaran pel compliment de l'escolarització i per evitar, de forma preventiva i correctiva, la desescolarització i l'absentisme.

El Decret 253/2019, de 29 de novembre, del Consell, de regulació de l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'Educació Infantil o d'Educació Primària, en l'article 59, i el Decret 252/2019, de 29 de novembre, del Consell, de regulació de l'organització i el funcionament dels centres públics que imparteixen ensenyaments d'Educació Secundària Obligatòria, Batxillerat i Formació Professional, en l'article 74, Carta de compromís educatiu amb les famílies de l'alumnat dels centres, estableixen aquest mecanisme, mitjançant el qual s'acorden els compromisos entre la família i el centre educatiu, en relació amb els principis que la inspiren, necessaris per a garantir la cooperació entre les accions educatives de les famílies i el centre educatiu.

El Decret 39/2008, de 4 d'abril, del Consell, sobre la convivència en els centres docents no universitaris sostinguts amb fons públics i sobre els drets i deures de l'alumnat, pares, mares, tutors o tutores, professorat i personal d'administració i serveis, estableix en el capítol II, de deures dels pares, mares, tutors o tutores dels alumnes, que l'administració educativa comunicarà els casos d'absentisme a les institucions públiques competents, a fi que s'adopten les mesures oportunes, així com la definició d'inassistència.

L'Ordre 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana, estableix els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar i l'instrument de comunicació a la Fiscalia de casos o situacions constitutives de delictes en l'Annex VII.

El Decret 104/2018, de 27 de juliol, del Consell, pel qual es desenvolupen els principis d'equitat i d'inclusió en el sistema educatiu valencià, en l'article 5, punt 8, determina que la conselleria competent en matèria d'educació haurà d'establir plans per a combatre l'absentisme escolar i l'abandonament prematur i facilitar vies de reincorporació al sistema educatiu que possibiliten l'aprenentatge al llarg de la vida.

El Decret 51/2011, de 13 de maig, del Consell, sobre el sistema de comunicació de dades a la conselleria competent en matèria d'educació, a través del sistema d'informació ITACA, dels centres docents que imparteixen ensenyances reglades no universitàries, té per objecte la regulació d'un sistema d'informació com a instrument per a la gestió i la comunicació de les dades i dels documents necessaris per a l'adequat funcionament del sistema educatiu de la Comunitat Valenciana, a través de la plataforma ÍTACA, acrònim d'Innovació Tecnològica Administrativa de Centres i Alumnat, que comprén tots els mitjans tècnics i organitzatius que servisquen per a la millora de la comunicació i de la gestió en l'àmbit de competències de l'administració educativa.

L'Ordre 5/2021, de 15 de juliol, de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives i de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, determina el nou full de notificació per a l'atenció socioeducativa infantil i protecció de l'alumnat menor d'edat i estableix la coordinació interadministrativa per a la protecció integral de la infància i

adolescència.

Finalment, el Decret 72/2021, de 21 de maig, del Consell, d'organització de l'orientació educativa i professional en el sistema educatiu valencià, estableix, en els articles 6 i 8, les funcions de l'equip d'orientació educativa i dels departaments d'orientació educativa i professional, entre les quals, la planificació, el desenvolupament i l'avaluació d'actuacions de promoció de la igualtat i la convivència i la intervenció en els procediments derivats dels diferents protocols: absentisme, atenció sanitària, prevenció de la violència i desprotecció, acollida de l'alumnat nouvingut o desplaçat i tots aquells que dispose l'administració per afavorir la inclusió de l'alumnat.

Per tot això, en compliment de la legislació vigent, aquestes instruccions estableixen un procediment que facilita la presa de decisions als centres educatius i a l'administració educativa a través de la plataforma ÍTACA. Es tracta de millorar la comunicació i l'intercanvi d'informació, agilitzar les coordinacions dins el centre i amb l'administració local, que resulten més dinàmiques i efectives, i reduir les duplicitats.

De conformitat amb el *Decret 5/2019, de 16 de juny, del president de la Generalitat, pel qual es determinen el nombre i la denominació de les conselleries, i les seues atribucions*, d'acord amb el *Decret 105/2019, de 5 de juliol, del Consell, pel qual s'estableix l'estructura orgànica bàsica de la Presidència i de les conselleries de la Generalitat* i amb el *Decret 141/2019, de 12 de juliol, del Consell, pel qual es nomena la persona titular de la Direcció General d'Inclusió Educativa*, resolc:

Primer. Aprovar el protocol d'actuació davant situacions d'absentisme escolar en els centres educatius sostinguts amb fons públics que imparteixen ensenyaments obligatoris i Formació Professional Bàsica.

Segon. Aprovar l'entrada en vigor d'aquesta resolució, de 29 de setembre de 2021.

PROTOCOL D'ACTUACIÓ PER A LA PREVENCIÓ DE L'ABSENTISME ESCOLAR

1. FINALITAT

La finalitat d'aquestes instruccions és garantir la plena escolarització de l'alumnat en edat d'escolarització obligatòria, garantir-ne el dret a l'educació i reduir l'absentisme escolar. A més, persegueix aquests quatre grans objectius:

1. Establir un protocol per a la detecció, prevenció i la intervenció en casos d'absentisme escolar, que sistematitze i coordine les actuacions de tots els agents implicats.
2. Detectar i assegurar intervencions en els estadis més primerencs, que eviten la cronificació de l'absentisme escolar.
3. Obtindre informació actualitzada i fiable que permeta reconèixer les situacions d'absentisme escolar i identificar les circumstàncies que el provoquen i el mantenen.
4. Fer el seguiment de l'alumnat absentista, facilitar la reincorporació al centre educatiu i reduir, en conseqüència, l'abandonament escolar.

2. DEFINICIONS

Absentisme escolar: la falta d'assistència no justificada, ocasional, freqüent o total d'un alumne o alumna al centre educatiu en les etapes d'Educació Primària, Educació Secundària Obligatòria i Formació Professional Bàsica, siga per voluntat pròpia o de la família o representants legals.

Absentisme intermitent: quan l'alumnat presenta un patró d'absentisme determinat que es manté al llarg del curs escolar i la suma de les faltes no justificades no comptabilitza un 15%. Dins d'aquest tipus de situació, es troben les faltes d'assistència no justificades de primeres i últimes hores, entre altres.

Absentisme lleu: quan un alumne o alumna presenta entre un 15% i un 25% de faltes no justificades mensualment. Aquesta situació determinarà l'inici del procediment d'intervenció sobre la situació d'absentisme al centre educatiu.

Absentisme greu: entre un 25% i un 50% de faltes no justificades mensualment.

Absentisme crònic: a partir d'un 50% de faltes no justificades mensualment.

Absentisme ocasional: quan es produeixen faltes d'assistència que superen el percentatge mínim establert com a absentisme escolar durant un temps determinat, però, superat aquest període, l'assistència a classe és regular.

Alumnat no escolaritzat: quan, a efectes administratius, no hi ha constància de matriculació d'un xiquet, xiqueta o adolescent en un centre educatiu, a excepció de situacions especials com la de l'alumnat víctima de violència de gènere.

Desafecció escolar: procés de desvinculació progressiva del sistema escolar com a conseqüència d'una trajectòria escolar plena de dificultats.

Jornada escolar: període lectiu presencial que es desenvolupa en un mateix dia.

Sessió: cada una de les fraccions de temps lectiu en què es divideix la jornada escolar, exceptuant el temps d'esbarjo o el temps de descans quan la jornada és partida, de matí i vesprada.

Falta d'assistència: es refereix a l'absència de l'alumnat del centre escolar en qualsevol de les sessions en què s'organitza la jornada lectiva o en períodes complets de matí o de vesprada.

Falta d'assistència injustificada: l'alumnat falta a classe sense justificació que fonamente la seua absència, ni document que explique el motiu de la falta d'assistència.

Falta d'assistència justificada: quan es justifica de manera adequada i documentalment, davant del tutor o tutora, les faltes d'assistència i de puntualitat. En el cas de l'alumnat menor d'edat, es justificarà per part dels pares, mares, tutors o tutores. El dret i deure d'assistència i estudi de l'alumnat està regulat a l'article 24 del Decret 39/2008 i la regulació de la justificació de les faltes d'assistència, als articles 26 i 34.

Els paràmetres per a comptabilitzar les faltes no justificades seran la sessió i la jornada. L'absència injustificada de cinc sessions en Educació Primària i de sis sessions en Educació Secundària equivaldran a una jornada lectiva d'inassistència.

3. PROTOCOL

3.1 Àmbit d'aplicació

Aquest protocol serà d'aplicació en tots els centres educatius sostinguts amb fons públics de la Comunitat Valenciana que imparteixen Educació Primària, Educació Secundària i Formació Professional Bàsica. Les actuacions de la fase I d'aquest protocol, s'aplicaran amb l'objectiu d'evitar futurs casos d'absentisme escolar.

3.2 Fases

Fase I. Actuacions preventives

a) L'equip directiu recollirà, en el projecte educatiu de centre, actuacions per a la prevenció de l'absentisme escolar i determinarà les funcions de les persones implicades. Els procediments hauran de difondre's entre tota la comunitat educativa: equip educatiu, òrgans col·legiats, alumnat, famílies, etc.

b) A través dels diferents plans que conformen el projecte educatiu de centre, l'equip directiu impulsarà accions de prevenció de l'absentisme escolar que incloguen la participació de l'alumnat, la formació de les famílies i del professorat, l'elaboració de plans d'orientació personalitzats, de programes de transició entre etapes i de plans de l'entorn sociocomunitari, i les que determine el centre.

c) El professorat controlarà les faltes d'assistència diàriament i les incorporarà a la plataforma ÍTACA. El tutor o la tutora farà constar, de forma setmanal, les faltes que estan justificades i les que no. Perquè la tutora o tutor dispose de tota la informació, ÍTACA generarà l'informe:

- Informe I. «Control d'assistència del grup», on es relacionen: nombre de faltes per

sessió, matèria o mòdul, el percentatge de faltes i la catalogació del grau d'absentisme (lleu, greu o crònic), que en facilitarà l'estudi dels casos detectats.

d) El tutor o tutora comunicarà les faltes d'assistència no justificades a la família, representants legals, guardadors (família d'acollida o institució de protecció o reforma de menors), telefònicament o per qualsevol altra via, de forma setmanal. A l'efecte, ÍTACA generarà de manera automàtica el document següent:

- Informe II. «Llistat d'incidències per alumne/a», amb el còmput de faltes justificades i no justificades, que caldrà enviar a la família o representants legals mensualment.

Fase II. Procediment d'intervenció

a) Identificació i anàlisi de la situació

a.1 Una vegada identificats els casos d'absentisme, la direcció d'estudis i el tutor o la tutora verificaran i analitzaran les causes possibles. La tutoria comunicarà la situació a la família o representants legals, entrevistarà l'alumne o l'alumna i registrarà totes les actuacions realitzades. En funció de la complexitat de les situacions, es requerirà la participació del professorat d'orientació educativa o dels responsables municipals.

b) Establiment de compromisos, acords i actuacions

b.1 La direcció d'estudis i el tutor o la tutora citaran la família o representants legals de l'alumnat amb l'objectiu d'acordar un "Compromís família-tutor/a", on s'establiran els compromisos, les actuacions a implementar, la planificació i el seguiment dels acords. En funció de la complexitat de les situacions, es requerirà la participació del professorat d'orientació educativa o dels responsables municipals.

c) Comunicació al Consell Escolar Municipal de situacions d'absentisme greu o crònic

c.1 La direcció d'estudis, de forma mensual, consultarà l'Informe III. «Informe de les situacions d'absentisme catalogades».

c.2 La direcció del centre traslladarà els casos catalogats com a greus o crònics al Consell

Escolar Municipal, perquè les persones responsables en siguen coneixedores i s'inicien les accions corresponents en el seu marc de competència. Aquesta comunicació haurà de fer-se mitjançant l'administració electrònica i assegurant-ne la protecció de dades personals i la confidencialitat dels casos. Aquesta actuació de centre es comunicarà a la família o representants legals per mitjà de correu certificat per al seu coneixement.

c.3 Si es detecta que la situació d'absentisme comporta una situació de risc o desprotecció clara de la persona menor, caldrà emplenar i remetre del Full de notificació, d'acord amb el procediment regulat en l'Ordre 5/2021, de 15 de juliol, de la Vicepresidència i Conselleria d'Igualtat i Polítiques Inclusives i de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'aprova el nou full de notificació per a l'atenció socioeducativa infantil i protecció de l'alumnat menor d'edat i s'estableix la coordinació interadministrativa per a la protecció integral de la infància i adolescència.

d) Reincorporació i seguiment

La direcció del centre haurà d'informar l'equip educatiu i, si escau, la família, de les actuacions acordades amb els responsables municipals, de planificar i coordinar les mesures educatives i organitzatives previstes per a l'accés, la participació i l'aprenentatge, dirigides a establir vincles amb l'escola per a la reincorporació de l'alumnat al centre. La tutoria en farà el seguiment i, una vegada realitzades totes les actuacions, si es resol favorablement la situació, es reconeixerà la col·laboració de la família i de l'alumne o l'alumna.

e) Comunicació al Ministeri Fiscal de conductes greument perjudicials

Si una vegada implementades totes les actuacions, no es resol la situació d'absentisme, i a més, es constaten altres situacions de risc greus o constitutives de delictes, la direcció del centre comunicarà el cas a la Fiscalia de menors a través del procediment establert en l'Annex VII de l'Ordre 62/2014, de 28 de juliol, de la Conselleria d'Educació, Cultura i Esport, per la qual s'actualitza la normativa que regula l'elaboració dels plans de convivència en els centres educatius de la Comunitat Valenciana i s'estableixen els protocols d'actuació i intervenció davant de supòsits de violència escolar.

Fase III. Avaluació i millora

a) Abans de l'inici de cada curs escolar, els equips directius dels centres d'Educació Primària i d'Educació Secundària Obligatòria, en aplicació dels plans de transició entre etapes, comprovaran que tot l'alumnat es troba escolaritzat.

b) Al llarg del curs, o amb la freqüència que determine el centre educatiu, els equips directius analitzaran l'estadística sobre l'absentisme escolar del centre per a determinar altres actuacions de caràcter organitzatiu i estructural. A l'efecte, disposaran de l'Informe IV. «Informe estadístic de l'assistència al centre educatiu».

c) A l'acabament del curs escolar, l'equip directiu avaluarà la implementació de les actuacions realitzades, l'evolució dels casos d'absentisme escolar i n'incorporarà els resultats a la memòria de final de curs. Aquesta informació, per la seua rellevància, es traslladarà al Consell Escolar Municipal.

d) Finalment, s'incorporaran les propostes de millora a través del PAM.

Per a facilitar la tasca del personal docent i dels equips directius dels centres escolars en l'acompliment d'aquest protocol, la conselleria d'Educació, Cultura i Esport publicarà a la pàgina web una *Guia d'orientacions per a l'aplicació del protocol d'absentisme*.

4. INFORMES ÍTACA

Informe I. Control d'assistència del grup

Informe global de l'alumnat de tot un grup, filtrat pel període que la tutoria determine, on consten: les faltes justificades i no justificades per sessió, assignatura, matèria o mòdul; l'edat de l'alumnat; el percentatge de faltes justificades i no justificades, calculades per sessió i jornada; i la catalogació del tipus d'absentisme de l'alumnat que presenta aquesta situació.

- Permís d'accés a la informació: equip directiu i tutoria

Informe II. Informe d'incidències de l'alumne/a

Informe individual on consten les faltes justificades i no justificades, així com els retards i altres incidències. Aquest informe es filtra pel període que determine la tutoria. La finalitat d'aquest informe és la de facilitar l'anàlisi global de les causes que generen l'absentisme escolar.

- Permís d'accés a la informació: equip directiu i tutoria

Informe III. Informe de centre de les situacions d'absentisme catalogades

Informe mensual i global de l'alumnat de tot el centre que presenta una situació d'absentisme. A l'informe apareix l'alumnat que presenta absentisme, amb la catalogació de la situació, el nivell educatiu, el grup i el percentatge de faltes d'assistència no justificades. La finalitat d'aquest informe és poder detectar tot l'alumnat del centre que presenta una situació d'absentisme.

A partir d'aquesta informació, la direcció d'estudis ja disposa de la informació necessària per a posar en marxa les actuacions descrites a l'apartat 3 de la Fase II d'aquestes instruccions i orientacions.

- Permís d'accés a la informació: equip directiu

Informe IV. Informe estadístic de l'assistència de l'alumnat al centre educatiu

Informe mensual de dades d'assistència del centre educatiu sobre les situacions d'absentisme detectades, per nivell i etapa educativa. En l'informe apareixen les dades percentuals de l'alumnat, del total d'alumnat matriculat, segregades per gènere i per tipologia d'absentisme.

- Permís d'accés a la informació: equip directiu